

Vergaderjaar 1999–2000

26 800 X

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2000

Nr. 47

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 5 september 2000

Inleiding

In de brief van 2 mei 1997 (kamerstuk 25 000 X, nr 77) bent u geïnformeerd over de stand van zaken van het project «**Anti-Tank Geleid Wapen**, 3e generatie, Medium Range (ATGW-3/MR)». Internationaal wordt dit project Trigat MR genoemd. In deze brief is bericht dat dit project in de verwervingsvoorbereidingsfase zou worden voortgezet langs twee sporen, het ene voor de lichte eenheden en het andere voor de overige eenheden. Voor de lichte eenheden (luchtmobiele infanterie, verkennings-eenheden en mariniersbataljons) was de verwervingsvoorbereidingsfase gericht op verwerving van een licht «fire-and-forget» systeem, de Israëlische Gill of de Amerikaanse Javelin. Voor de overige eenheden (pantserinfanterie) zou een keuze moeten worden gemaakt tussen de Europese Trigat MR, de Gill of de Javelin.

Met mijn brief van 11 februari 2000 heb ik u over het project geïnformeerd naar aanleiding van vragen van de Tweede-Kamerleden Van 't Riet en Van Walsum. Ik heb uiteengezet dat ik de deelneming aan de serieproductiefase van Trigat MR heroverweeg, maar dat een definitief besluit nog moet worden genomen. Thans informeer ik u over mijn besluit inzake Trigat MR, mede naar aanleiding van de op 3 augustus 2000 gestelde vragen door de heer Van der Knaap (zie Aangangsels Handelingen II, 1999–2000 nr. 1797).

Trigat MR

Nederland neemt sinds 1990 samen met België («associated nations»), Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk («pilot nations») deel aan het Europese materieelsamenwerkingsprogramma Trigat MR. Na de gebruikersbeproevingen en andere testen is de ontwikkelingsfase in 1999 met een vertraging van vele jaren afgesloten. Gebleken is dat het systeem voldoet aan de in de jaren tachtig opgestelde ontwikkelingseisen. Met de industrialisatie en de serieproductie zullen nog enkele jaren gemoeid zijn,

zodat de eerste in serie geproduceerde systemen halverwege dit decennium leverbaar kunnen zijn; bijna tien jaar later dan oorspronkelijk gepland.

Frankrijk en Duitsland hebben het MOU voor de industrialisatie- en serieproductiefase eind 1998 getekend, het Verenigd Koninkrijk midden 1999. België en Nederland hebben het MOU nog niet getekend, maar België heeft op 20 juli jl. wel besloten aan de productiefase deel te nemen. Alle landen met uitzondering van Frankrijk hebben inmiddels te kennen gegeven de in het MOU en het reeds voorbereide contract vermelde kwantitatieve behoefte te willen reduceren. De voorgenomen reducties hebben geleid tot hernieuwde discussies over de stuksprijzen en de verdeling van het werk in de verschillende landen. Het Verenigd Koninkrijk heeft 28 juli jl. bekendgemaakt niet te zullen deelnemen aan de productiefase van Trigat MR. Als redenen voor dit besluit heeft het de sterk vertraagde leveringen van Trigat MR en de beschikbaarheid van betere alternatieven aangevoerd. Het Britse besluit heeft grote gevolgen voor de voortzetting van het project.

Operationeel

Bij de Koninklijke landmacht zal het nieuwe antitankwapen voor de middellange afstand zowel de TOW als de Dragon vervangen. De TOW is een zwaar antitankwapen dat op het voertuig wordt gebruikt. De Dragon is een draagbaar systeem dat veelal wordt ingezet bij het uitgestegen optreden. Ervaringen bij vredesoperaties hebben geleerd dat de pantserinfanterie ook optreedt zonder directe ondersteuning van (pantser)voertuigen. Dit uitgestegen optreden van de pantserinfanterie is vergelijkbaar met het optreden van de zogenaamde lichte eenheden. De gewichts- en beschermingseisen zijn voor de pantserinfanterie dan ook van even groot belang als voor de lichte eenheden.

Trigat MR is een geleid wapen, wat betekent dat de schutter tijdens de vlucht van de raket het doel in het vizier moet houden en, daardoor, kwetsbaar is voor vijandelijk vuur. Het systeemgewicht, met inbegrip van een raket, bedraagt ongeveer 44 kg. Bij «fire-and-forget» systemen vindt de afgevuurde raket met eigen sensoren en vluchtgeleiding zelfstandig de weg naar het doel. Het totale systeemgewicht bedraagt ongeveer 24 kg.

Voor de lichte eenheden is tijdens de studiefase gekozen voor een licht «fire-and-forget» wapen dat ruimschoots aan de eisen voldoet. Om operationele redenen is het zeer gewenst dat de pantserinfanterie kan beschikken over hetzelfde wapen.

Financiën

Aan de ontwikkeling van Trigat MR heeft Nederland ongeveer f 70 miljoen bijgedragen. Daarnaast is in de verwervings-voorbereidingsfase ongeveer f 7 miljoen gebruikt voor de beproevingen van onder meer de «fire-and-forget» systemen. Voor de serieproductie ten behoeve van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke marine is f 580 miljoen gereserveerd. Op grond van beschikbare prijsinformatie zijn verschillende opties aan het projectbudget getoetst. Deze opties zijn de verwerving van uitsluitend een «fire-and-forget» systeem en combinaties van Trigat MR met een «fire-and-forget» systeem. Gebleken is dat de opties met Trigat MR niet passen binnen het beschikbare projectbudget. Ik verwacht dat de verwerving van uitsluitend «fire-and-forget» systemen wel mogelijk is binnen het projectbudget.

Het Verenigd Koninkrijk zou voor ongeveer 50 procent in de productiefase van Trigat MR deelnemen. Het wegvallen van de Britse behoefte zet de stuksprijzen van Trigat MR onder grote druk. Bovendien zullen de vaste kosten voor de industrialisatiefase door de overgebleven deelnemers gedragen moeten worden. Voor Nederland zouden deze kosten fors toenemen. De eerder geschetste budget-overschrijding zou hierdoor nog verder toenemen.

Ook is een vergelijking gemaakt van de levensduurkosten van de Trigat MR en de «fire-and-forget» systemen. De levensduurkosten bestaan naast investeringskosten uit gebruiks-, instandhoudings- en afstotingskosten. Bij de gebruikskosten blijken de opleidingskosten bepalend voor de verschillen. Aangezien Trigat MR op het doel moet worden geleid, dient de schutter meermalen tijdens zijn diensttijd met scherp te schieten. Bij «fire-and-forget» systemen hebben de schutters na het vuren geen invloed op de geleiding. Het richten en afvuren kan op de simulator worden geleerd. Eén ervaringsschot gedurende de diensttijd volstaat. Trigat MR heeft hierdoor van de alternatieven de hoogste opleidingskosten. In vijftien jaar kan dit verschil oplopen tot meer dan f 100 miljoen.

Nederlandse industrie

In de ontwikkelingsfase van Trigat MR heeft de Nederlandse industrie voor ongeveer f 32 miljoen aan werkpakketten ontwikkeld en geproduceerd. Uitgangspunt bij de industrialisatie- en productiefase is dat de nationale industrieën worden ingeschakeld al naar gelang de hoogte van de investering van het desbetreffende land. In het huidige concept-productiecontract komt de deelneming van Nederlandse bedrijven ongeveer overeen met de Nederlandse investering in systemen en munitie. Indien de overige landen besluiten met Trigat MR door te gaan, zal het Britse besluit niet deel te nemen aan de productiefase van Trigat MR leiden tot nieuwe onderhandelingen over onder meer de verdeling van de werkpakketten. De nadelen hiervan, vertragingen en technische risico's, zijn evident.

Bij een Nederlands besluit niet deel te nemen aan de productiefase van Trigat MR zal de Nederlandse industrie in beginsel niet worden ingeschakeld bij de productie van Trigat MR. In plaats hiervan moet met de leverancier van het «fire-and-forget» systeem overeenstemming worden bereikt over de wijze waarop de Nederlandse industrie wordt ingeschakeld.

Besluit

Uitgangspunt bij investeringen in nieuw materieel is dat het geschikt moet zijn voor de hoofdtaken van de krijgsmacht. De veiligheid van het personeel en de militaire doeltreffendheid genieten hierbij prioriteit en geplande investeringen moeten passen in het gereserveerde projectbudget. Deze operationele en financiële argumenten wijzen onmiskenbaar in de richting van (verwerving van) een «fire-and-forget» systeem voor de totale behoefte. Uiteraard heb ik ook het politieke belang van de Europese defensiesamenwerking in de beoordeling betrokken. Ik onderschrijf dat belang. Maar gelet op bovenstaande heb ik besloten niet deel te nemen aan de productiefase van Trigat MR. De partners en de Nederlandse industrie heb ik op de hoogte gebracht.

Voortzetting project

Voor de verwerving van uitsluitend «fire-and-forget» systemen zijn offertes aangevraagd en ontvangen voor Gill en Javelin. Over de definitieve keuze inzake het MRAT-project informeer ik u nog dit jaar nadat de offertes beoordeeld zijn.

De Staatssecretaris van Defensie,
H. A. L. van Hoof